

Legitimita politického násilí 1/4

Dokument 1: Úvahy Radomíra Luži o popravě četníků v Příbyslavi (2002)

Byl jsem v poválečných letech v jistých kruzích kritizován za vraždu Čechů, jak to charakterizovali, kteří za to, co se stalo Lužovi a Korešovi, nesli různou míru odpovědnosti nebo vůbec žádnou. Proti tomu jsem velmi důrazně vysvětlil, co situace v době výkonu našeho poslání nezbytně vyžadovala, a poznamenal jsem, že jsme v oněch posledních měsících války nepřímo zachránili - tím, že jsme učinili přítrž spolupráci, na kterou Němci do té doby mohli od části četníků spoléhat - množství životů. Domnívám se, že jak v tisku, tak v očích poválečných shromáždění odbojářů, i před širším soudem veřejné mravnosti jsem sebe i své druhy zprostil všech výtek.

Podnikám však přesto občasně inspekce v osamělém vězení svého svědomí, mé soukromé Špandavě, kde jsem v ozvěnou znějící pevnosti zároveň stráží i jediným vězněm. Když pohlédnu do oddělení vyhrazeného četníkům, ujistím se, že se nemusím zabývat Hörnerem. Ten se odbelhal, zanecháváje za sebou kapky krve, Nemám ve svém rajonu ani starostu Honzu, jelikož jsem se nikdy nedostal do jeho blízkosti. Kdykoli prohlížím místnosti těch dvou, kteří zastřelili mého otce, Kunderky a Mečičře, vždy mohu hlásit, že tento prostor je dokonale čistý. Oba dostali, co zasloužili, a přál jsem si pouze, aby byl stejně potrestán i Navrátil. Kdyby žili, mohli klidně vraždit dál, když mohli střílet v hospodě nevinné pocestné, mohli to kdykoli zase zopakovat; jim se nemusím za nic omlouvat. Jenom Sojka, ten přehnaně horlivý četník odjinud, se v mé věznici čas od času objeví a připomene mi, že on také byl něčím otcem, a já mu musím znovu a znovu vysvětlovat, že jsem jej nemohl nechat naživu, aby vyhlásil poplach.

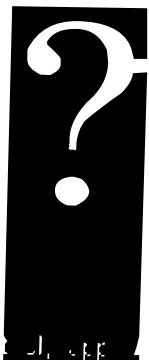
„Proč jste mě nevzali s sebou?“ ptá se.

„Vzít vás s sebou? A kam? Copak bych mohl přivést do našeho úkrytu četníka? Choval jste se jako typický kolaborant a ještě jste se vytahoval svou náklonností k fašismu.“

„V životě by mě nenapadlo, že mě zabijete,“ odpovídá.

Dříve lidé možná chápali takové vnitřní spory, ty však dnes už i pro mne mají čím dál menší smysl. Venku je svět, kde si lidé právě dávají zmrzlinu, jedou někam autem, uklízejí nebo píší úkoly, svět, v němž pohled na dva vrčící psy na vodítku nikoho nevyděsí a neznamena nic zvláštního. Dlouhá noc války ustupuje a místo jejich důvěrně známých strachů a úzkostí nastupuje posilující denní světlo.

(LUŽA, Radomír: *V Hitlerově objetí. Kapitoly z českého odboje*, Torst, Praha 2006, s. 242-243)

Analyzujeme, interpretujeme:

- Jak se s odstupem let Luža dívá na smrt četníků?
- Změnily se vaše názory na otázky z úvodu lekce (Kdy je násilí legitimní? Kdy je útok proti druhým lidem ospravedlnitelný)? Jak a proč?